

Sygn. akt III AUa 495/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska (spr.)
Sędziowie:	SSA Agata Pyjas-Luty SSA Dariusz Płaczek
Protokolant:	protokolant Magdalena Nenko-Cygan

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z odwołania A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 grudnia 2016 r. sygn. akt IV U 520/16

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 495/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił A. P. wypłaty odsetek związanych z wydaniem decyzji z 28 września 2015 r.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zmienił powyższą decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 4 grudnia 2015 r. w ten sposób, że zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego się A. P. ustawowe odsetki od poszczególnych miesięcznych kwot emerytury za okres od 1 maja 2009 r. do 30 września 2015 r., od następnego dnia po terminie płatności każdej z tych kwot do dnia zapłaty.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że decyzją z dnia 17 stycznia 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - po rozpoznaniu wniosku z 31 sierpnia 2007 r. - odmówił A. P. przyznania emerytury górniczej. Wyrokiem z dnia 17 listopada 2008 r. (sygn. akt IV U 419/08) Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zmienił decyzję z 17 stycznia 2008 r. i

przyznał A. P. emeryturę górniczą od 1 sierpnia 2007 r. Apelacja organu rentowego od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 kwietnia 2009 r. (sygn. III AUa 11/09). Wykonując wyrok z dnia 17 listopada 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., decyzją z 29 czerwca 2009 r. (znak (...)) przyznał A. P. emeryturę górniczą od 1 sierpnia 2007 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym wnioskodawca po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia za granicą, tj. od stycznia 1972 r. do grudnia 1981 r. Organ rentowy wskazał, że do podstawy wymiaru świadczenia doliczono minimalne wynagrodzenie za następujące okresy: 1) od 1 stycznia 1972 r. do 25 lutego 1972 r.; 2) od 24 maja 1972 r. do 31 grudnia 1972 r.; 3) od 1 stycznia 1973 r. do 31 sierpnia 1973 r.; 4) od 25 września 1974 r. do 28 lutego 1977 r.; 5) od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1979 r., zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynosi 55,01%. Emerytura została ustalona według proporcji 137 miesięcy pracy w Polsce do 358 miesięcy łącznej pracy z uwagi na ubezpieczenie za granicą. W wyniku odwołania A. P. od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2010 r. (sygn. akt IV U 1050/09) zmienił ją w ten sposób, że ustalił wysokość emerytury proporcjonalnej przysługującej A. P. za lata 1972-1973 z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia, a za lata 1974-1979 przy przyjęciu wysokości wynagrodzenia E. K. oraz za lata 1980-1981 wynagrodzenia wnioskodawcy, przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury 171,93%. Sąd Apelacyjny w Krakowie – na skutek apelacji organu rentowego – wyrokiem z dnia 8 grudnia 2010 r. (sygn. akt III AUa 1069/10) zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił odwołanie A. P.. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że – wobec braku w aktach osobowych wnioskodawcy angażu wskazujących stawkę miesięczną, godzinową lub kategorię zaszeregowania – zasadnym jest przyjęcie, iż będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca musiał uzyskiwać co najmniej wynagrodzenie minimalne obowiązujące w danym roku, a więc takie, jakie zostało uwzględnione w zaskarżonej decyzji za lata 1972-1979. Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2012 r. (sygn. akt I UK 218/11) Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 grudnia 2010 r. W dniu 17 maja 2012 r. A. P. złożył do organu rentowego wnioski „o wydanie poprawnej decyzji z 29 czerwca 2009 r.”, wskazując że w tej decyzji organ rentowy przyjął za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. inny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru niż 55,01%, nie informując go o tym fakcie. Decyzją z 30 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury A. P. - powołując się na art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – albowiem nie zaistniały żadne nowe okoliczności mające wpływ na zmianę ustalenia prawa do świadczenia, ani jego wysokości. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy podał, że z uwagi na brak dokumentów potwierdzających wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w latach 1972-1979 wwpw wynosił 33,43% (jest to wskaźnik obowiązujący w okresie od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r.), natomiast od 1 stycznia 2009 r. uwzględniono wynagrodzenie minimalne i wwpw wynosi 55,01%. Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 4 października 2012 r. (sygn. akt IV U 665/12) oddalił odwołanie A. P. od powyższej decyzji. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie nie miało oparcia w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bo ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów, które mogłyby mieć wpływ na zmianę wysokości emerytury ustalonej prawomocnie decyzją z 29 czerwca 2009 r., a także nie zaistniały żadne nowe okoliczności. Wyrokiem z dnia 21 marca 2013 r. (III AUa 1750/12) Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację ubezpieczonego od ww. wyroku Sądu Okręgowego. Sąd odwoławczy podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjął, że w świetle art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS brak było podstaw do ustalenia na nowo wysokości emerytury pobieranej przez A. P. (tzn. odmiennie niż w decyzji z 29 czerwca 2009 r.), ponieważ wnioskodawca nie przedstawił żadnych nowych dowodów wskazujących na wysokość zarobków osiągniętych w spornym okresie, ani też nie zaistniały w sprawie żadne nowe okoliczności. Wyrokiem z dnia 3 lutego 2014 r. (sygn. akt I UK 322/13) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 marca 2013 r. oraz wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 4 października 2012 r. (IV U 665/12) i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że skarżący spełnił przesłankę z art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS polegającą na ujawnieniu okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na wysokość świadczenia. Sąd Najwyższy podkreślił, że w przypadku ubezpieczonego organ rentowy ograniczył zastosowanie art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do części emerytury przysługującej od 1 stycznia 2009 r., natomiast w odniesieniu do emerytury należnej za wcześniejszy okres (od 1 sierpnia 2007 r.

do 31 grudnia 2008 r.) ustalił wysokość emerytury z pominięciem tego przepisu. Przedmiotowe ograniczenie było okolicznością powoływaną (ujawnioną) przez ubezpieczonego we wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury, która to okoliczność nie była objęta poprzednim postępowaniem sądowym. Powołanie się we wniosku na ustalenie wysokości emerytury skarżącego za okres sprzed 1 stycznia 2009 r. z zastosowaniem "zerowej" podstawy wymiaru składek za lata 1972-1979 było "ujawnieniem okoliczności istniejącej przed wydaniem decyzji, która miała wpływ na wysokość świadczenia" w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy stwierdził również, że nieuwzględnienie ubezpieczonemu przy obliczaniu podstawy wymiaru emerytury należnej za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. podstawy wymiaru składek za lata 1972-1979 w wysokości co najmniej odpowiadającej najniższemu wynagrodzeniu jest wadliwe, naruszające art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy wskazał ponadto na dopuszczalność dowodzenia wysokości wynagrodzenia za pomocą wszelkich środków dowodowych, zauważając że ubezpieczony do odwołania załączył kserokopię wystawionego przez KWK (...) zaświadczenia o zatrudnieniu, opinię służbową i legitymację ubezpieczeniową oraz powołał się na fakty notoryjne (dane statystyczne), które wprost nie wykazywały jego faktycznych zarobków uzyskiwanych w latach 1972-1979, ale powinny zostać przez Sąd Okręgowy zaliczone w poczet materiału dowodowego, a następnie ocenione (choćby w sposób niekorzystny dla skarżącego). Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Tarnowie, wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z 30 maja 2012 r. w ten sposób, że przeliczył podstawę wymiaru emerytury A. P. od dnia 1 maja 2009 r. przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 152,49 %, a w dalszym zakresie odwołanie oddalił. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy w Tarnowie podniósł, że odwołujący spełnił przesłanki określone w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ z dniem 1 stycznia 2009 r., czyli przed wydaniem zaskarżonej decyzji, wszedł w życie art. 15 ust. 2 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wprowadzony na mocy art. 1 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS; Dz. U. z 2009 r., nr 192, poz. 1180), tymczasem organ rentowy w decyzji z 29 czerwca 2009 r. z urzędu zastosował art. 15 ust. 2 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyłącznie do obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego za okres od wejścia w życie nowelizacji (tj. od dnia 1 stycznia 2009 r.), a w odniesieniu do emerytury należnej za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. ustalił wysokość emerytury z pominięciem tego przepisu tj. według stawki zerowej. Sąd Okręgowy podniósł także, iż ponownie przeprowadzone postępowanie dowodowe (w oparciu o dokumentację płacową S. M., dane statystyczne GUS, opinię biegłego z zakresu finansów i księgowości) pozwoliło na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury A. P. w wysokości 152,49%. Rozważając kwestię daty, od której należy stosować ten wskaźnik przy obliczaniu emerytury wnioskodawcy, Sąd pierwszej instancji powołał się na art. 129 ust. 1 w zw. z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stwierdzając błąd organu rentowego polegający na przyjęciu za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. niższego wwpw i nie poinformowaniu o tym wnioskodawcy. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że świadczenie przeliczone przy zastosowaniu wwpw wynoszącego 152,49% należy przyznać za okres trzech lat wstecz od daty wniesienia wniosku o przeliczenie świadczenia tj. od 1 maja 2009 r. Żadna ze stron nie wniosła apelacji od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie. Odpis tego wyroku wraz z uzasadnieniem został doręczony organowi rentowemu w dniu 9 września 2015 r. Decyzją z 28 września 2015 r. ZUS przeliczył emeryturę A. P. od 1 maja 2009 r., przy zastosowaniu wwpw wynoszącego 152,49%, wskazując że należność za okres od 1 maja 2009 r. do 30 września 2015 r. zostanie przesłana wraz ze świadczeniem za październik 2015 r. Termin płatności emerytury został ustalony na 10 dnia każdego miesiąca. W dniu 4 listopada 2015 r. A. P. złożył wniosek o wypłacenie ustawowych odsetek w związku z prawomocnym wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2015 r., wskazującym na błąd organu rentowego. Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z 4 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wypłaty A. P. odsetek „dotyczących decyzji z 28 września 2015 r.”.

Przedstawiony powyżej stan faktyczny Sąd pierwszej instancji ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz w aktach z postępowań prowadzonych w Sądzie Okręgowym w Nowym Sączu pod sygn. akt IV U 1050/09 oraz Sądzie Okręgowym w Tarnowie pod sygn. akt IV U 665/12 i sygn. akt IV U 506/14, których autentyczności i mocy dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Przytoczył przepis art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wedle którego jeżeli ZUS - w terminach przewidzianych w

przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zatem obowiązany do zapłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy nie dokona wypłaty świadczeń w terminach przewidzianych w przepisach dotyczących ich przyznawania i wypłacania w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Przepis art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pozostaje w bezpośrednim związku z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Obecne brzmienie art. 118 ust. 1a ww. ustawy jest konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygn. P 11/07. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że „wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do wydania decyzji” polegać może między innymi na przedłożeniu przez wnioskodawcę brakujących dowodów lub złożeniu stosownego oświadczenia (o ile zaniechano uczynić tego we wniosku), rozstrzygnięciu (w rozmowie osobistej, telefonicznie, faksem lub w drodze korespondencji) z wnioskodawcami, pracodawcami (płatnikami składek), urzędami oraz innymi podmiotami wątpliwości powstałych przy analizie dokumentacji, zwłaszcza dotyczącej przebiegu zatrudnienia i wysokości zarobków oraz ocenie rozbieżności występujących w materiale dowodowym. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że zgodnie z brzmieniem art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasadą jest wypłata przez organ rentowy ustawowych odsetek określonych w przepisach prawa cywilnego, jeśli organ nie dokona tej wypłaty w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy jest zwolniony jednak z obowiązku wypłaty odsetek, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Trybunał Konstytucyjny stwierdził również, że w zakresie stosowania odsetek i związanych z nimi terminów, od których zależy ustalenie prawa do świadczenia (lub jego wysokości), organ rentowy i ubezpieczony powinni być traktowani jednakowo, a jeżeli odpowiedzialność leży po stronie organu rentowego, termin do wydania decyzji i wypłaty świadczenia powinien być liczony od daty, w której organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był wydać decyzję, a ubezpieczony powinien mieć prawo do odsetek za stosowny okres. Organ rentowy z reguły uznawał, że 30-dniowy termin wydania decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, biegnie zawsze od dnia doręczenia mu prawomocnego orzeczenia sądu, niezależnie od tego, co sprawiło, że to sąd, a nie organ rentowy ustalił prawo. Po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego, termin ten powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Powyższe oznacza, że w wypadku wystąpienia przez ubezpieczonego z roszczeniem o zapłatę odsetek, obowiązkiem sądu jest nie tylko kontrola legalności decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia, ale również ocena, czy za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia odpowiedzialność ponosi organ rentowy. Konsekwencją omówionego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego była nowelizacja art. 118 ust. 1a powołanej wyżej ustawy, dokonana z dniem 1 kwietnia 2009 r. Sąd pierwszej instancji wskazał także na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. (sygn. akt I UK 159/04), zgodnie z którym, wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem

okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Przenosząc powyższe wywody prawne na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy podniósł, że organ rentowy decyzją z 29 czerwca 2009 r. przyznał A. P. emeryturę górniczą od 1 sierpnia 2007 r., wskazując że do podstawy wymiaru świadczenia doliczono minimalne wynagrodzenie za następujące okresy: od 1 stycznia 1972 r. do 25 lutego 1972 r., od 24 maja 1972 r. do 31 grudnia 1972 r., od 1 stycznia 1973 r. do 31 sierpnia 1973 r., od 25 września 1974 r. do 28 lutego 1977 r., od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1979 r., a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynosi 55,01%. W treści tej decyzji organ rentowy nie zawarł informacji, że za ww. okresy minimalne wynagrodzenie przyjął jedynie od 1 stycznia 2009 r., natomiast do obliczenia emerytury za wcześniejszy okres (od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008r.) przyjął wynagrodzenie zerowe, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalił na 33,43%. Powyższe spowodowało, że A. P. był przekonany o przyjęciu przez organ rentowy do obliczenia przysługującego mu świadczenia emerytalnego za cały okres wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 55,01%. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że organ rentowy jest zobowiązany do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania, który to obowiązek aktualizuje się w szczególności w chwili wydania decyzji, gdy organ winien jest wyjaśnić stronie zasadność przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy. W niniejszej sprawie organ rentowy, wydając decyzję z 29 czerwca 2009 r. nie dopełnił tego obowiązku, co spowodowało, że A. P. - nie mając świadomości błędnego zastosowania przez ZUS art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - nie mógł skutecznie bronić swoich praw w trakcie postępowania sądowego. Organ rentowy w toku postępowania sądowego wywołanego odwołaniem A. P. od decyzji z 29 czerwca 2009 r. (toczącego się przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu, Sądem Apelacyjnym w Krakowie oraz Sądem Najwyższym) nie ujawnił faktu, że emerytura odwołującego za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. została obliczona przy przyjęciu wynagrodzenia „zerowego” za lata 1972-1979 i wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 33,43%, co sprawiło że sądy rozstrzygające sprawę nie mogły odnieść się do tej kwestii i pozbawione były możliwości oceny prawidłowości wyliczenia świadczenia. W ocenie Sądu pierwszej instancji, brak wskazania w ww. decyzji sposobu wyliczenia świadczenia z pewnością jest okolicznością, za którą organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Dopiero w decyzji z 30 maja 2012 r. ZUS zawarł informację o przyjęciu za lata 1972-1979 minimalnego wynagrodzenia i ustaleniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 55,01% od 1 stycznia 2009 r., a za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. wskaźnika wynoszącego 33,43%. Dysponując prawidłowymi informacjami dotyczącymi sposobu wyliczenia świadczenia sądy rozpoznające odwołanie A. P. od powyższej decyzji miały możliwość weryfikacji tego wyliczenia i ostatecznie – po przeprowadzeniu postępowania dowodowego – dopiero wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie przeliczył emeryturę A. P. przy zastosowaniu wwpw wynoszącego 152,49%, uznając błąd organu rentowego polegający na przyjęciu za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. niższego wwpw i nie poinformowaniu o tym wnioskodawcy. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, brak informacji o sposobie wyliczenia świadczenia przyznanego decyzją z 29 czerwca 2009 r., jak również błędna interpretacja przepisu art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, powodująca niezastosowanie go w odniesieniu do obliczenia wysokości emerytury odwołującego za okres przed 1 stycznia 2009 r. jest okolicznością, za którą odpowiedzialność ponosi organ rentowy. Prawidłowe zastosowanie art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS spowodowałoby przyznanie wyższego świadczenia już w 2009 r. Ze względu na obowiązujące ograniczenia dowodowe nie było wprawdzie możliwości ustalenia w postępowaniu przed organem rentowym świadczenia odwołującego w takiej wysokości, jak uczynił to Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r. (w oparciu o opinię biegłego z zakresu finansów oraz dokumentację zarobkową innego pracownika), niemniej jednak nie budzi wątpliwości, że to na skutek okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność (błędna treść decyzji z 29 czerwca 2009 r.) A. P. dopiero po ponad ośmiu latach od złożenia wniosku wypłacono emeryturę w prawidłowej wysokości, przy czym – ze względu na ograniczenie z art. 133 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy – świadczenie to mógł otrzymać jedynie za okres od 1 maja 2009 r., a nie od miesiąca złożenia wniosku, tj. od 1 sierpnia 2007 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r. nie ustalił odpowiedzialności ZUS, co nie stanowi przeszkody uniemożliwiającej przyznanie odwołującemu odsetek. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 marca 2011 r. (sygn. I UZP 2/11) stwierdził, iż brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17

grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że w postępowaniu przed organem rentowym doszło do wydania błędnej decyzji, co stanowi okoliczność, za którą ZUS ponosi odpowiedzialność, powodującą opóźnienie w ustaleniu prawidłowej wysokości świadczenia.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd pierwszej instancji – orzekając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz odwołującego A. P. ustawowe odsetki od poszczególnych miesięcznych kwot emerytury od 1 maja 2009 r. do 30 września 2015 r., od dnia następnego po terminie płatności każdej z tych kwot do dnia zapłaty.

Apelację od przedmiotowego wyroku wywiódł organ rentowy, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób nie swobodny, a dowolny oraz sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania i uznanie, że mimo iż przeprowadzenie dowodów z opinii biegłego z zakresu finansów, dokumentacji zarobkowej innego pracownika (S. M.) oraz danych statystycznych GUS nastąpiło dopiero w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Tarnowie, to jednak było możliwe ustalenie prawidłowego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury A. P. na poziomie 152,49 % już w trakcie procedowania przez ZUS w ramach procedury administracyjnej;

2. naruszenie prawa materialnego, a to art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe zastosowanie polegające na przyjęciu, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie prawidłowego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury A. P. na poziomie 152,49 %.

Przy tak sformułowanych zarzutach organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że w przedmiotowej sprawie kwestią sporną jest ustalenie, czy na etapie postępowania administracyjnego organ rentowy dysponował całością materiału dowodowego, który uzasadniałby ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury na poziomie 152,49 % i czy ponosi on odpowiedzialność za nieustalenie tego wskaźnika w odpowiedniej wysokości. W ocenie apelującego, przyznanie odsetek od wyrównania emerytury, które nastąpiło w decyzji ZUS z 28 września 2015 r. realizującej prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z 18 sierpnia 2015 r. (sygn. akt IV U 506/14), oznacza, że w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym możliwe było ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy na poziomie 152,49 %. Ze względu na obowiązujące ograniczenia dowodowe nie było możliwości ustalenia w postępowaniu przed organem rentowym świadczenia w takiej wysokości, jak uczynił to Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r. Dopiero bowiem po przeprowadzeniu przez Sąd dowodów z opinii biegłego z zakresu finansów, dokumentacji zarobkowej innego pracownika oraz danych statystycznych GUS było możliwe ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury A. P. na poziomie 152,49 %. Organ rentowy zakwestionował stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż to błędna treść decyzji ZUS z 29 czerwca 2009 r. była powodem braku wypłaty odwołującemu się emerytury w należytej wysokości, gdyż ustalenie ostatecznego wwpw emerytury ubezpieczonego na poziomie 152,49 % dokonane zostało przez Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r. w oparciu o dowody, jakich nie mógł samodzielnie przeprowadzić organ rentowy w postępowaniu administracyjnym. W sytuacji, w której zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym była uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na obowiązujące w postępowaniu przed tym organem ograniczenia dowodowe, nie ma podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność. Okoliczności, na podstawie których Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r. (sygn. akt IV U 506/14) uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne, zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o opinię biegłego z zakresu finansów i księgowości z

dnia 14 kwietnia 2015 r., a podstawą wydania tej opinii były dokumenty dostarczone przez odwołującego się i zawarte w aktach rentowych S. M. (pracownika zatrudnionego na podobnym stanowisku) oraz dane statystyczne. Rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym przez przeliczenie podstawy wymiaru emerytury A. P. przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 152,49 % uzasadnione było zatem ustaleniami, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed tym organem. Na poparcie swojego stanowiska apelujący powołał się na orzecznictwo sądów, między innymi wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2014 r. (III AUa 2071/13), w którym stwierdzono, że w przypadku, gdy przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu, aby stwierdzić, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za to opóźnienie, konieczne jest wykazanie, iż w przepisany termin organ rentowy nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, mając na uwadze, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji, a zatem jeżeli zmiana decyzji spowodowana jest ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności za które ponosi on odpowiedzialność. Podobnie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 maja 2014 r. (III AUa 1360/13) przyjęto, że jeżeli zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego wnioskodawca A. P. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego nie jest uzasadniona.

Kontrolowana w rozpoznawanej sprawie decyzja organu rentowego dotyczyła prawa wnioskodawcy do odsetek od emerytury przeliczonej decyzją z dnia 28 września 2015 r., wydaną w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 sierpnia 2015 r. (sygn. akt IV U 506/14), na mocy którego począwszy od dnia 1 maja 2009 r. przeliczono podstawę wymiaru emerytury wnioskodawcy przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 152,49%. W przedmiotowym procesie spór odnosi się zatem do roszczenia wnioskodawcy o wypłatę odsetek od świadczenia emerytalnego, którego wysokość została ustalona prawomocnym orzeczeniem sądowym.

W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, że podniesione w apelacji zarzuty ukierunkowane zostały na sferę prawną zaskarżonego orzeczenia związaną z wykładnią i zastosowaniem regulacji o charakterze materialno-prawnym. Organ rentowy formułuje wprawdzie zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania (art. 233 § 1 k.p.c.), niemniej jednak przytoczona na poparcie tego zarzutu argumentacja świadczy o tym, że autor apelacji w istocie kwestionuje ocenę prawną okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, dokonywaną z perspektywy przesłanek decydujących o obowiązku zapłaty przez organ rentowy odsetek na rzecz ubezpieczonego. Stan faktyczny został przez Sąd pierwszej instancji ustalony na podstawie dowodów z dokumentów zalegających w aktach organu rentowego oraz w aktach postępowań sądowych, których przedmiotem było prawo oraz wysokość emerytury wnioskodawcy. Organ rentowy nie podważa autentyczności tej dokumentacji, ani też prawdziwości zawartych w niej informacji, stąd niezrozumiałe jest wysuwanie w apelacji zarzutu wadliwości poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych w wyniku naruszenia reguł oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Apelujący nie sprecyzował, która z przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku okoliczności faktycznych pozostaje w sprzeczności z konkretnie wskazanym dowodem, co uniemożliwia rzeczowe odniesienie się do zarzutu sugerującego nieprawidłowości w zakresie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. W konsekwencji Sąd drugiej instancji przyjął, że stan faktyczny rozpoznawanej sprawy na etapie postępowania apelacyjnego nie jest objęty sporem. Z tego względu, Sąd Apelacyjny w całości podzielił przedstawione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, przyjmując je za własne.

Przystępując do analizy zasadności zarzutu odnoszącego się do naruszenia prawa materialnego należy zaznaczyć, że materialnoprawną podstawę wypłaty odsetek przez organ rentowy w zakresie świadczeń z ubezpieczeń społecznych stanowi art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 266). W myśl tego przepisu, jeżeli ZUS nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia w terminach prawem przewidzianych, jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Poprzez zawarte w cytowanym przepisie wyrażenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" należy rozumieć zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania, czyli z naruszeniem przepisów prawa materialnego określających przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. Treść art. 118 ust. 1a zdanie drugie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 53) wskazuje *expressis verbis*, że uwzględniając odwołanie, Sąd z urzędu powinien rozstrzygnąć, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 330/09, LEX nr 604220). W sytuacji, gdy sąd odwoławczy stwierdzi odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, to wówczas odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądowym należy naliczać od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNPUSiSP 2008, nr 21-22, poz. 326). W judykaturze jednolicie przyjmuje się, iż brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W świetle art. 118 ust. 1a powołanej wyżej ustawy emerytalnej, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości wyrokiem sądowym, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Wypłata przez organ rentowy odsetek za nieterminowe przyznanie świadczenia w każdym przypadku uzależniona jest zatem od wyjaśnienia kwestii związanej z odpowiedzialnością organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, co może nastąpić w postępowaniu sądowym wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania odsetek. Użyte przez ustawodawcę określenie „okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności” oznacza, że organ rentowy nie jest obowiązany do zapłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2009 r., II UK 191/08). Powinność zapłaty odsetek istnieje tylko wówczas, gdy organ rentowy nie dotrzymał terminu ustalenia prawa do świadczenia lub jego wypłaty na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Przez wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności w rozumieniu art. 118 ust. 1 i ust.1a ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należy natomiast rozumieć rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień (braku uprawnień) ubezpieczonego. Chodzi bowiem o prawidłowe ustalenie stanu faktycznego oraz jego ocenę z punktu widzenia dochodzonego przez ubezpieczonego prawa do świadczenia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem, w przypadku gdy wyjaśnienie okoliczności warunkujących nabycie prawa do świadczenia następuje dopiero w postępowaniu sądowym, wyłączenie odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w jego przyznaniu ma miejsce wtedy, gdy mimo podjęcia - w ramach posiadanych kompetencji i nałożonych obowiązków - wszystkich niezbędnych czynności, organ ten nie dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych umożliwiających wydanie decyzji zgodnej z treścią wniosku ubezpieczonego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r. II UK 485/03 Lex nr 148510). Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej prawa do świadczenia lub jego wypłaty, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, oznacza wystąpienie okoliczności, za które Zakład ponosi odpowiedzialność, nawet jeśli nie można mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Organ rentowy ponosi bowiem odpowiedzialność za

błądną wykładnię przepisów prawa lub niewłaściwe zastosowanie prawa oraz za błędne ustalenie stanu faktycznego. Organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia, które zostało spowodowane przez ubezpieczonego, np. w razie opóźnienia wnioskodawcy w przedstawieniu niezbędnych dowodów, podania błędnego numeru rachunku bankowego itp. Organ rentowy nie ponosi również odpowiedzialności, jeżeli prawomocny wyrok sądu zmienił uprzednią decyzję odmawiającą prawa do świadczenia na skutek ustaleń, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu.

W realiach rozpoznawanej sprawy nie nasuwa wątpliwości okoliczność, iż wnioskodawca, począwszy od przyznania mu emerytury decyzją z dnia 29 czerwca 2009 r. pobierał zaniżone świadczenie, co było skutkiem błędu organu rentowego. Przedmiotowe zagadnienie zostało rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 sierpnia 2015 r. (sygn. akt IV U 506/14) i ze względu na materialny aspekt prawomocności tego orzeczenia sądowego nie podlega badaniu w niniejszym postępowaniu. Sąd Okręgowy w Tarnowie – procedując wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury w trybie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – nie tylko przeliczył podstawę wymiaru emerytury odwołującego się przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 152,49%, ale także - kierując się treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy emerytalnej - dokonał tego przeliczenia począwszy od maja 2009 r. (za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy), uznając że przyznanie niższych świadczeń było następstwem błędu organu rentowego. Strony nie zaskarżyły ww. wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie, który obecnie korzysta z powagi rzeczy osądzonej. W konsekwencji, w rozpoznawanej sprawie jako prawomocnie rozstrzygniętą należy potraktować kwestię wadliwego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy decyzją z dnia 29 czerwca 2009 r., która to wadliwość wynika z błędu organu rentowego. W ramach przedmiotowego procesu należy odnieść się do zagadnienia, czy owa wadliwość i popełniony przez organ rentowy błąd są skutkiem okoliczności, za które organ ten ponosi odpowiedzialność. Niewątpliwie nastąpiło bowiem opóźnienie w wypłacie właściwie obliczonego świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Rozważenia wymaga jedynie to, czy owo opóźnienie było następstwem okoliczności zależnych od organu rentowego, czy też wynikało z okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Innymi słowy, chodzi o rozstrzygnięcie, czy organ rentowy popadł w zwłokę w wypłacie wnioskodawcy prawidłowo obliczonego świadczenia, czy też nie ponosi odpowiedzialności za wypłatę emerytury w wadliwie ustalonej wysokości. Sąd pierwszej instancji zasadnie przypisał organowi rentowemu odpowiedzialność za okoliczności, które spowodowały przyznanie i wypłatę wnioskodawcy zaniżonego świadczenia emerytalnego już w decyzji organu rentowego z dnia 29 czerwca 2009 r. Trafnie zwrócił uwagę na niewłaściwe postępowanie organu rentowego, który wydając decyzję przyznającą emeryturę w dniu 29 czerwca 2009 r. nie tylko ustalił wysokość emerytury wnioskodawcy w nieprawidłowej wysokości - pomijając zastosowanie przepisu art. 15 ust. 2a ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy obliczaniu podstawy wymiaru świadczenia należnego za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r., co doprowadziło do przyjęcia zerowego wynagrodzenia za okres zatrudnienia przypadający pomiędzy dniem 1 stycznia 1972 r., a dniem 31 grudnia 1979 r. - ale co więcej w treści tej decyzji (z dnia 29 czerwca 2009 r.) nie zamieścił pełnej informacji o sposobie wyliczenia świadczenia, niejako zatajając fakt zastosowania niższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 33,43% przy wypłacie emerytury za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r., który to wskaźnik uległ podwyższeniu do wartości 55,01% (wskutek uwzględnienia minimalnego wynagrodzenia za pracę za lata 1972 – 1979) dopiero przy wypłacie świadczenia za okres od 1 stycznia 2009 r., czyli od czasu wejścia w życie przepisu art. 15 ust. 2a ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, podstawowym uchybieniem organu rentowego, który spowodował pobieranie przez wnioskodawcę zaniżonego świadczenia było zaniedbanie przez ten organ obowiązku informacyjnego. W tym kontekście warto odwołać się do uregulowań rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412). Przepis § 2 tego rozporządzenia stanowi, iż organy rentowe udzielają informacji, w tym wskazówek i wyjaśnień, w zakresie dotyczącym warunków i dowodów wymaganych do ustalania świadczeń. Z kolei w myśl § 33 ust. 1 ww. rozporządzenia, decyzja organu rentowego ustalająca prawo do świadczeń, oprócz elementów określonych w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego powinna zawierać: 1) rodzaj świadczenia oraz jego wysokość i sposób obliczenia; 2) datę, od której przysługuje świadczenie; 3) datę rozpoczęcia wypłaty świadczenia i termin płatności; 4) pouczenie, o zaistnieniu jakich okoliczności zainteresowany

jest obowiązany zawiadomić organ rentowy. Umieszczenie w treści decyzji wszystkich wymaganych elementów nie tylko pozwala ubezpieczonemu na zorientowanie się w swojej sytuacji prawnej wykreowanej przez tą decyzję, ale także ma istotne znaczenie z perspektywy sprawowania sądowej kontroli tej decyzji, umożliwiając weryfikację stanowiska zaprezentowanego w tej decyzji, zarówno w aspekcie prawidłowości poczynionych przez organ rentowy ustaleń oraz zasadności przyjętej przez ten organ wykładni przepisów prawa materialnego. Uchybienie przez organ rentowy obowiązkowi informacyjnemu wygenerowało po stronie odwołującego się szereg niekorzystnych skutków. Początkowo Sądy – pozostające w błędnym przekonaniu o zastosowaniu przepisu art. 15 ust. 2a powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w odniesieniu do całego okresu wypłaty emerytury – nie uwzględniały środków odwoławczych wnioskodawcy podważających wysokość pobieranej przez niego emerytury. Ujawnienie przez organ rentowy faktu pominięcia regulacji art. 15 ust. 2a ww. ustawy przy obliczaniu emerytury za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. - prowadzącego do wypłaty świadczenia ustalonego za ten okres przy zastosowaniu wskaźnika 33,43% - miało miejsce dopiero w treści decyzji z 30 maja 2012 r., odmawiającej wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury, tymczasem przedmiotową informację powinna zawierać już wydana w dniu 29 czerwca 2009 r. decyzja (wydana w wykonaniu wyroku Sądu) przyznająca emeryturę. Gdyby decyzja przyznająca emeryturę zawierała jasną i kompletną informację o przyjęciu minimalnego wynagrodzenia za pracę za lata 1972 – 1979 jedynie w zakresie wypłaty emerytury za okres od stycznia 2009 r., to z pewnością przedmiotowa wadliwość zostałaby zweryfikowana w postępowaniu sądowym poprzedzającym złożenie przez ubezpieczonego wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. Sądy – dysponując informacją o przyjęciu zaniżonego wskaźnika przy przyznaniu i wypłacie emerytury za okres poprzedzający 1 stycznia 2009 r. - bez wątpliwości dokonałyby modyfikacji wysokości przysługującego wnioskodawcy świadczenia już we wcześniej toczącym się procesie, poprzedzającym rozpoznanie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w trybie art. 114 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z tym stwierdzić trzeba, że wypłata podwyższonego świadczenia emerytalnego niewątpliwie nastąpiłaby we wcześniejszym okresie czasu, niż miało to miejsce w rzeczywistości w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 sierpnia 2015 r. Należy bowiem zauważyć, iż wypłata wyrównania przeliczonego na mocy tego wyroku świadczenia za okres od 1 maja 2009 r. do 30 września 2015 r. nastąpiła dopiero w październiku 2015 r. Wnioskodawca - posiadając informację o przyjęciu do podstawy wymiaru świadczenia zerowego wynagrodzenia za lata 1972 – 1979 przed dniem 1 stycznia 2009 r. – także mógłby we wcześniej toczącym się postępowaniu przedsięwziąć działania zmierzające do wyliczenia przysługującej mu emerytury w najkorzystniejszy dla niego sposób. Zaniedbanie przez organ rentowy obowiązku informacyjnego skutkowało tym, że wnioskodawca nie był w pełni świadomy co do mechanizmu przyjętego przez organ rentowy przy ustaleniu wysokości należnego mu świadczenia emerytalnego, co uniemożliwiło mu podnoszenie tej kwestii w trakcie toczącego się poprzednio postępowania sądowego. W ocenie Sądu drugiej instancji nie można mieć wątpliwości co do tego, że niezamieszczenie w decyzji przyznającej emeryturę z dnia 29 czerwca 2009 r. odpowiedniej informacji o zastosowaniu niższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. stanowi okoliczność leżącą po stronie organu rentowego, za którą organ ten ponosi odpowiedzialność. Rację ma apelujący wywodząc, iż wysokość emerytury odwołującego się została wyliczona przez Sąd Okręgowy w Tarnowie z uwzględnieniem środków dowodowych niedostępnych dla organu rentowego. Nie można jednak abstrahować od tego, że wyjściową, początkową przyczyną wypłaty na rzecz wnioskodawcy nieprawidłowo obliczonego świadczenia nie było nieprzeprowadzenie przez organ rentowy dowodu z opinii biegłego, dokumentacji płacowej innego pracownika i danych statystycznych GUS, lecz ową przyczyną był brak informacji o pominięciu przepisu art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustaleniu wysokości emerytury za okres przypadający przed wejściem w życie tego przepisu, to jest świadczenia należnego za okres od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. Powyższe zaniedbanie organu rentowego, które miało miejsce już w decyzji przyznającej emeryturę z dnia 29 czerwca 2009 r., było powodem pobierania przez wnioskodawcę zaniżonego świadczenia aż do października 2015 r. Odniesienie obowiązku zapłaty odsetek jedynie do kwoty emerytury - ustalonej w wysokości uwzględniającej za lata 1972 - 1979 minimalne wynagrodzenie za pracę oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia 55,01% w okresie przed dniem 1 stycznia 2009 r. - byłoby zabiegiem sztucznym, zaburzającym integralność świadczenia emerytalnego, wyliczonego ostatecznie prawomocnym wyrokiem sądowym według wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 152,49%.

Mając na uwadze naprowadzone powyżej okoliczności i rozważania prawne Sąd Apelacyjny podzielił dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę zasadności zgłoszonego przez wnioskodawcę roszczenia o wypłatę odsetek od emerytury przeliczonej na mocy wskazanego wyżej wyroku sądowego. Sąd Okręgowy nie tylko przedstawił właściwie ustalone okoliczności faktyczne rozpatrywanego przypadku, ale także trafnie zinterpretował przepisy normujące obowiązek zapłaty przez organ rentowy odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury przeliczonej w wykonaniu prawomocnego orzeczenia sądowego oraz należycie zastosował te regulacje do stanu faktycznego niniejszej sprawy. Słusznie uznał, że wnioskodawcy przysługuje prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury – emerytury w wysokości ustalonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 18 sierpnia 2015 r. - za okres od 1 maja 2009 r. (data, od której dokonano przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia) do 30 września 2015 r., czyli do czasu wykonania przez organ rentowy ww. wyroku sądowego. Zaskarżony w przedmiotowym postępowaniu wyrok Sądu pierwszej instancji jest prawidłowy. Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się niezasadne.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny orzekł o oddaleniu apelacji organu rentowego, na zasadzie art. 385 k.p.c.

Agata Pyjas-Luty Monika Kowalska Dariusz Płaczek